

כיצד שרדתם את אותם ימים?

"זו שאלה שאין לי עליה מענה הגיוני. שמונה ימים לא אכלנו ולא ישנו והיינו שרויים במתח הנוראי שאין לו סוף וקצבה, כשסביב מבול של אש. אני תולה את סוד עמידתנו בכוחו של יום כיפור שבו נדמינו כולנו למלאכים, הייתה עוד סיבה שהמריצה אותנו להתעלות מעל כל התחושות ולהילחם כמו אריות, סברנו שאנו קו האש האחרון המבדיל בינינו לבין תל אביב, ואם אנו ניפול, האויב ישעט פנימה והדרך תהיה פנויה לפניו הישר אל תוך הארץ. איני יודע למה חשבו כך, אני רק יודע שהמחשבה המוטעית הזאת נסכה בנו כוחות על אנושיים לעמוד על המשמר למען הצלת העם והארץ מליפול לידי האויב!"

במשך כל הימים האלו האם לא ניסו לחלץ אתכם מתוך התופת?

"ניסו אף ניסו, אך כשלו, ונבהיר את המצב העגום: המצרים עברו באלפיהם את תעלת סואץ, בגל הראשון עברו 8000 חיילים לאורך כל התעלה, הם הקימו 11 גשרי מעבר גדולים עבור השריון, טילי הנ"מ והארטילריה המצריים, וכך יכלו היתר לחדור פנימה בקלות. מהצד הישראלי חכו להם מאחזים בודדים ובהם חיילים משותקים מהלם ההפתעה, בלי ידע איך ומה לפעול. כך הם יכלו לשעוט ללא הפרעה בהמוניהם. הם כבשו שלושה ק"מ מזרחית לתעלה ואז בחסדי ה' נעצרו. אנו, כזכור, היינו ממש סמוך לתעלת סואץ, כך היינו פחות מחמישים איש מוקפים בשלושים אלף חיילים מצריים מיומנים מהארמייה השלישית.

"תחילה נשלחו כוחות שריון לחלץ אותנו, אך בכוחות כאלו דלים, ובלי לדעת שהמצרים מכינים להם מלכודות אש. זה היה אחד מהכשלים הנוראים במלחמה הזאת, שבצה"ל לא היה מידע בזמן אמת על ההתחמשות המתקדמת של המצרים, אף אחד לא ידע שהאויב מחומש בטייל סאגר קטלניים, כאלו שחודרים אל תוך טנקים משוריינים, והופכים אותם מכלי מלחמה יעיל למלכודת אש קטלנית. וכך הטנקים שנשלחו לעברנו לחלץ אותנו עלו בלהבות בזה אחר זה. אלו שנותרו מאותם שריונים מהירו לתפוס מחסה אצלנו בבונקר. נקל לתאר איך חשנו לנוכח המצב העגום, חכינו כל כך לצאת כבר מהתופת הזאת, ולבסוף לא רק שלא חלצו אותנו אלא רק נוספו לנו עוד שוהים בבונקר שיש להגן עליהם. ניסו לחלץ אותנו גם דרך הים, אך היו אלו לילות מאירים של אמצע חודש והמצרים גילו את כוחות החילוץ וירו עליהם, כך נכשלו המאמצים לחלצנו."

ציאה לשבי

"באחד הלילות, דיווחו לי שמישהו צועד לאורך התעלה שלי ומתקדם לעברי בלא לבצע 'נוהל פלפל', שפירושו: כדי לזהות שאין חדירת אויב, כל מי שהסתובב בין השוחות היה קורא פלפל, כדי שנדע שמדובר במישהו משלנו ולא ערבי, דווקא פלפל כדי לבחון שאין זה 'בלבל' ערבי (כידוע הערבים מחליפים בין פ' לב'). הצועד האלמוני התקרב בתוך העלטה לעברי וכבר דרכתי את נשקי כדי לירות בו, ברגע האחרון ממש זיהיתי על פי ההליכה המוכרת לי שזהו המפקד שלי ונציתי את נשקי, והנה הוא זורק לעברי פצצה מתקתקת: 'מה דעתך ארי לצאת לשבי?'

"מה דעתך? שיצאת מדעתך, מה פתאום ללכת לשבי? יש לנו מספיק נשק, אוכל, שתייה, תרופות ועיקר העיקרים אמונה בקב"ה שיוציאנו, אז מה יש להיכנע? מה קרה לך? היכן החינוך שקיבלנו?"

"אך אלו שהיו ספונים בבונקרים חוו את הרעש הנורא של ההפגזות לאורך כל אותם ימים, הוא השפיע עליהם מוראלית קשה מאוד, הם היו באובדן עשתונות מוחלט ובפחד טוטאלי שהנה המצרים פושטים על המוצב ושוחטים אותם ללא רחם, הם גם חשבו שמחכה להם שבי לפי אמנת ז'נבה, מעין קייטנה עם תנאים משופרים, כמו שהיה לבריטים אצל הגרמנים, גינה ומשחקי כדורגל משותפים.

"איכשהו הרעיון נדחה, אך כשהמצב לא השתפר, שוב הגיע אלי שלמה לביל שבת והודיע כי לאור (או מדויק יותר לחושך) המצב, הממונים מלמעלה הורו להם להיכנע וזה סופי.

"בשבת בצהריים הגיעו מאנשי צלב האדום לרשום כמה פצועים ואת כל הפרטים האישיים, והיו צריכים לצאת לעבר

מוצב המזח

הרב הלל אונסדורפר נושא את ספר התורה לאחר כניעת המוצב

אנו מושלכים על הקרקע הנוקשה, עשו בנו ממש לינץ'. מכל עבר התנפלו עלינו חיילים מצרים וחבטו בנו במוטות וצינורות ברזל ובשאר כלי משחית, חששנו שלא נצא בחיים מידיהם הרעות.

"הלל חברי לחש לי: 'ארי, תתחיל לומר פרקי תהילים ותראה שתחטוף פחות מכות!'

"זוהי מה שעשינו, פתחנו באשרי יושבי ביתך וכל פסוקי דזמרה, מצטערים על מה שאיננו יודעים בעל פה, ולמרבה הפלא, זוכים לראות שהפנטזי יעיל ופעיל. מקלות הסדיסטים מגיעים עד עלינו, חובטים בנו חבטה קלה וממשיכים לבאים בתור.

"אחר שנרגעו מעט המכים, הכניסו אותנו ארבעה לחדר, כל אחד נדחף לפינה אחרת. שלושה ימים עמדנו כל אחד בפינתו, בלי יכולת לצאת מהחדר אף לצרכים אלמנטאריים ביותר. וכן חטפנו מכות ללא הפסק, ממש כך. ברוך ה', הצלחתי לרופף מעט את הסמרטוט ולגשש את דרכי לחבריי כדי לסייע להם מעט, באחת הגיחות האלו נתפסתי בקלקלתי, וכעונש על שהעזתי לזוז מפינתי, החלו להמטיר עלי מכות רצח ושברו לי את אפי. אך תוך כדי כך התרחש משהו מוזר ביותר: מתוך ים הייסורים התעורר בי קול פנימי: 'רגע, מי חייל חזק יותר באמת, זה הבריון המצרי שמכה בי ללא רחם או אני, החייל היהודי שבלבי יוקדת אמונה פנימית בצור ישראל וגואלו, וחש שה' עמי בכל מצב ובכל זמן?! ברור שאני הוא החזק!'

"תאמינו או לא, אך מאותו רגע המכות כמעט לא הכאיבו לי, ממש כך!

ומה שמפליא יותר הוא שאפילו המצרים גסי הרוח חשו בכך, שאיני נשבר מהמכות וכי רוחי מרוממת אותי מעליהם, והחלו להתייחס אלי בכבוד.

"אחר שלושת ימי העינויים האלו שוב נלקחנו הלאה בעגלה לבית סוהר אחר, שם נכנסנו לתאי בידוד, כל אחד נזרק לתא אחר כשהוא קשור בעיניו ואוזק בידיו.

"ההרגשה שלי הייתה נוראה, הייתי בטוח שאנו השבויים היחידים שנפלו לידי המצרים, וחשתי מושפל מאוד מכך. חוץ מייסורי נפש אלו עברנו לאורך כל היום עינויים חיתיים, כל כמה שעות, ביום ובלילה הייתה נפתחה הדלת ואחד מהחיילים המצריים היה נכנס פנימה שש ודץ לפרוק את אכזריותו על היאהוד השנוא ולהתעלל בנו. כך שבועיים ימים ללא מנוחה.

"התקיימו גם חקירות שגם הן היו מסכת התעללויות. יושב חוקר סודני בגובה שני מטר ושואל אותך בעברית שאלות שאין לך מענה עליהן, למשל: על הטיילים הצרפתיים שבצה"ל.

"לנו הנח"לאיים לא היה שייג ושיח בכל זה, לכן השבנו לתומנו: 'אינני יודע'.

"כתגובה על תשובה שכזאת ספגנו חבטה איומה שכזאת שהטיחה אותנו בחוזקה על הקיר, וכך הלאה. באחד הימים הוחלט בהנהלת הכלא כי עלינו להתקלח. במרכז הכלא הייתה אמבטיה ובה מי סבון דלוחים מלאים בשערו. כל אחד בתורו הוטבל בגסות בתוכה. כאשר הייתי במים נפל הסמרטוט הרופף שעל פני נפל ופתאום ראיתי את הסובב. מולי עמד מילואימניק מבוגר בן ארבעים וחמש ומירר בכבי נוראי. עבורי, ילד בן עשרים ואחת, זה היה מחוזה מזעזע ביותר. לאחר שבועיים נודע לנו כי נחתם הסכם הפסקת אש בין ישראל למצרים."

אור בקצה המנהרה

- האם חשתם בהקלה כלשהי?

"בהחלט, נלקחנו לבית כלא אחר, אך הפעם המטען האנושי לא נפרק כמו שקי תפוז, אלא הועברנו בטור ארוך. במקום החדש שחררו לנו את ידינו ואת עינינו, אה, קשה לתאר את התענוג לישון בידיים משוחררות. זה יובן רק למי שלא זכה לכך שבועיים. שוב נכנסנו לחדרי בידוד קטנים, וספגנו חקירות

המצרים עם מכתב כניעה. המפקד ביקש ממני להצטרף אליו, עניתי לו: 'שלמה, צא בבקשה עם אלו שביקשו כניעה, לא איתי!'

"הרגשתי מושפל באופן נורא ממש מכך. בסוף יצאו מי שיצאו וחצו עם אנשי הצלב האדום את התעלה לכיוון המצרי. הם שבו עם גנרלים מצריים אל המוצב שלנו.

"אותם גנרלים בכירים, היו בוגרי אוניברסיטה צבאית מצרית, שם במגמת 'הכר את האויב' הם למדו לשוחח בעברית וכן הכירו מושגים ביהדות. 'היכן הנשק הסודי שלכם?' תחקרו בעברית, תאבים לפצח את התעלומה, כיצד החזקנו מעמד שמונה ימים במוצב בודד בתוך שלושים אלף מצריים. כעת לך תסביר ל'ראש גוי' כי האמונה בצור ישראל וגואלו, היא ורק היא הנשק הסודי שלנו?

"הם פשוט לא האמינו לנו שלא החבאנו את אותו נשק והתחילו לצעוק עלינו, לשווא ניסינו להסביר להם שאיננו יודעים למה כוונתם, הם החלו לחפש בעצמם את המטמון הצבאי, עד אשר נואשו. נשלחתי לעלות אל עמדת התצפית, כשהייתי למעלה הסתחררתי מכמויות המצרים שרחשו סביבנו, חשתי ממש כבשה בין שלושים אלף זאבים.

"בלב נצבט נאלצתי להוריד את דגל ישראל ובמקומו הם הניפו את הדגל המצרי, לקול צהלות ההמון שהתרומם והריע בשיכרון מנצחים, זו הייתה תחושה איומה לחזות איך הדגל שלנו מסולק ובמקומו מתנוסס דגל האויב. בתום הטקס המשפיל נפרדנו מהמוצב בלב נשבר. יצאנו עם ספר התורה של המוצב, כל אחד לקחו בחלק מן הדרך. חברי הרב אונסדורפר ז"ל זכה ותמונתו עם ספר התורה התפרסמה כאות וסמל לחייל היהודי, שלכל מקום שהוא הולך ובכל מצב שבו הוא שרוי הוא נשאר דבוק בתורת ישראל. כך הוא גם זכה לעודד את החיילים באשר הם שם."

- כמה הייתם?

"היינו שלושים וחמישה חברה, מתוכם פצוע אנוש ועוד חמישה פצועים בדרגות שונות. בלית ברירה הותרנו אחרינו חמישה חללים, שנפלו על קידוש ה', המצרים הבטיחו לקברם. לאחר מכן מצאו בקושי את גופותיהם, הי"ד."

בגיהנום המצרי

"הובלנו אל הצד השני של התעלה, שם התיישבנו לרגלי התעלה וחצינו במוצבים האחרונים העולים באש. תחילה (עדיו) התייחסו אלינו המצרים בצורה אנושית ומכבדת, צולמנו על ידי אנשי הטלוויזיה הצרפתית שכבר חיכו לנו שם בצפייה. אחר הצילומים הועלינו על אוטובוס תיירים מהודר והייתה ההרגשה של 'לא נורא, גם זה יעבור', אף אחד לא חלם בחלומות הכי שחורים שלו מה מצפה לנו לאחר שאנשי התקשורת הזרה והצלב האדום ייעלמו מן המקום.

"רק הסתלקו הזרים מהשטח, והמצרים החלו להראות לנו את אכזריותם הרבה. תחילה קשרו את ידינו לאחור, צעד עוד נסבל. אך אחר כך קשרו את עינינו בסמרטוטים. וכאשר מונעים מאדם לראות בעצם הופכים אותו מבן אדם לעצם נטול יכולת תגובה. לאחר מכן החלו פראי אדם אלו להפליא בנו את מכותיהם. פורקים את כל השנאה החולנית שלהם. הם זרקו את ספר התורה על רצפת האוטובוס וחיללו אותו בחייתיות, כך במשך שלוש שעות נסיעה מסואץ לקהיר הם מכים בנו ללא רחם. בכיות וצווחות נשמעו מכל עבר, ואין דבר קשה יותר לשמוע מבכי של חבר טובל.

"בתום מסע התלאות הגענו אל אחד מבתי הסוהר הקהיריים, יש שם מבוך שלם של בתי כלא המסונפים זה לזה, וזכינו להתענג שם בכמה מהם, זה היה הראשון במסע התענוגות. פרקו אותנו בפראות כמו שקי תפוחי אדמה על הרצפה. בעוד